

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2001/345

Karar Sayısı : 2002/86

Karar Günü : 26.9.2002

Resmi Gazete tarih/sayı:01.03.2003/25035

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ankara 20. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 4.1.1961 günlü, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 4369 sayılı Yasa ile değiştirilen 359. maddesinin (a) bendinin son paragrafında yer alan "...sanayi sektöründe çalışan onaltı yaşından büyük işçiler için yürürlükte bulunan asgari ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınır..." bölümünün, Anayasa'nın 2., 7., 8. ve 38. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Yükümlü hakkında, 213 sayılı Vergi Usul Yasası'nın 359. maddesinin (a) bendi uyarınca cezalandırılması için açılan davada, kuralın, Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 359. maddesinin itiraz konusu kuralı da içeren (a) bendinin son paragrafı şöyledir:

"Hükmolunan hapis cezasının para cezasına çevrilmesinde, hapis cezasının her bir günü için, **sanayi sektöründe çalışan onaltı yaşından büyük işçiler için** (iptali istenen kuralda yer alan "hüküm tarihinde" ibaresi, Anayasa Mahkemesi'nin 7.6.1999 tarihli ve E:1999/10, K:1999/22 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.) **yürürlükte bulunan asgari ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınır** ve hükmolunan bu para cezası ertelenemez."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 2., 7., 8. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Mustafa BUMİN, Haşım KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Rüştü SÖNMEZ, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU ve Ahmet AKYALÇIN'ın katılımlarıyla 19.6.2001 günü yapılan ilk inceleme toplantısında işin esasının incelenmesine karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen Yasa kuralları ile dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, Vergi Usul Kanunu'nun 359. maddesinin (a) bendinin son paragrafında yer alan, "...sanayi sektöründe çalışan onaltı yaşından büyük işçiler için yürürlükte bulunan asgari ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınır..." bölümünün, kısa süreli özgürlüğü bağlayıcı cezaların para cezasına çevrilmesinde 647 sayılı Yasa'nın 4. maddesinden farklı olarak idari bir organ tarafından belirlenen asgari ücretin esas alınmasını gerektirdiği, cezaların yasallığı ilkesine uygun olmadığı, söz konusu düzenleme ile yasama yetkisinin devredildiği, bu durumun ise, Anayasa'nın 2., 7., 8. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Başvuru kararının sonuç bölümünde, kuralda yer alan "hüküm tarihinde" sözcüklerinin de iptali istenilmiş, ancak kararın gerekçesiyle birlikte incelenmesinden, bu sözcüklerin Anayasa Mahkemesi'nin 7.6.1999 günlü, E:1999/10, K:1999/22 sayılı kararıyla iptal edilmiş olması nedeniyle yalnız, "sanayi sektöründe çalışan onaltı yaşından büyük işçiler için yürürlükte bulunan asgari ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınır" bölümü için başvuruda bulunulduğu sonucuna varılmıştır.

Türk Ceza Yasası'nın 1. maddesinde "Kanunun sarıh olarak suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez, kanunda yazılı cezalardan başka bir ceza ile kimse cezalandırılmaz" denilerek suç ve cezada yasallık ilkesi belirtilmiştir. Bu kural Anayasa'nın 38. maddesinde de yer almaktadır.

213 sayılı Yasa'nın 4369 sayılı Yasa ile değişik 359. maddesinin (a) bendinin (1) ve (2) nolu alt bentlerinde sayılan eylemleri gerçekleştirenlere "...altı aydan üç yıla kadar hapis cezası..." öngörülmüştür. Hapis cezasının para cezasına çevrilmesi söz konusu olduğunda da "...yürürlükte bulunan asgarî ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı..."nın esas alınacağı belirtilmiştir.

Suç sayılan eylemler ve yaptırımı olan özgürlüğü bağlayıcı ceza madde hükmünde açıkça gösterilmiştir. Maddede suçun müeyyidesi özgürlüğü bağlayıcı ceza olmakla birlikte bu cezanın para cezasına çevrilebileceği de öngörülmüştür.

213 sayılı Yasa'nın 359. maddesinde hangi eylemlerin suç teşkil ettiği belirtilmiş keza özgürlüğü bağlayıcı ceza saptanmış, özgürlüğü bağlayıcı cezanın para cezasına çevrilmesinde esas alınacak ölçü de yasada gösterilmiştir. Suç tarihinde geçerli olan ve iki yılda bir tesbit edilen asgarî ücretin miktarını öğrenmek olanaksız ya da özel bir çaba gerektirmediği gibi belirsiz ve keyfi uygulamalara yol açacak nitelikte de değildir.

Bu nedenle kural, Anayasa'da belirtilen cezaların yasallığı ilkesine aykırılık oluşturmamaktadır.

Yasakoyucu, söz konusu kural yerine, Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun belirlediği asgari ücret miktarını her defasında esas almak suretiyle de düzenleme yapabilirdi. Böyle bir düzenlemede, idari nitelik taşıyan ve komisyonca tespit edilen ücret tutarının, hapis cezasının para cezasına çevrilmesinde esas alındığı ileri sürülerek, yasakoyucunun yasama yetkisini idarî

bir kurula devrettiğinden söz edilemeyeceğine göre, yasama işlemlerinin alacağı vakit, süratle değişen ekonomik değerlerin yarattığı gereksinimlerin karşılanma arzusu, cezaların önleme ve iyileştirme amaçları gözetilerek, Asgarî Ücret Tespit Komisyonu'nun 16 yaşından büyük işçiler için tespit ettiği asgarî ücretin brüt tutarının yarısının esas alınmasına ilişkin olmak üzere konulan kuralda, ceza belirlemesinin bu kurula bırakıldığı, bir başka anlatımla Anayasa'nın 7. maddesinde yer alan yasama yetkisinin devredildiği anlamı çıkmaz.

Anayasa'da tanımı yapılan Hukuk Devleti, insan haklarına saygılı ve bu hakları koruyan, toplum yaşamında adalete ve eşitliğe uygun bir hukuk düzeni kuran ve bu düzeni sürdürmekle kendini yükümlü sayan, bütün davranışlarında hukuk kurallarına ve Anayasa'ya uyan işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlettir.

Cezaların, suçların ağırlık derecelerine göre önleme ve iyileştirme amaçları gözönünde tutularak adaletli bir ölçü içinde konulması, ceza hukukunun temel esaslarındandır.

Ceza siyasetinin konusu, hangi eylemlerin suç olacağı ve suç olarak kabul edilen eylemlere ne tür ve miktarda ceza verileceğinin tespitidir. Dolayısıyla kısa süreli özgürlüğü bağlayıcı cezaların para cezasına çevrilmesinde suçların cinsine göre farklı düzenlemeler yapmak yasakoyucunun takdir yetkisi içindedir.

Kısa süreli özgürlüğü bağlayıcı cezaların para cezasına çevrilmesi olanağının tanınması çağdaş ceza hukukunun benimsediği, kısa süreli özgürlüğü bağlayıcı cezaların sakıncalarını ortadan kaldırmaya ve cezaların bireyselleştirilmesine yönelik düzenlemelerdir.

Yasakoyucu, zamanla değişen gereksinimleri karşılamak, kişi ve toplum yararının zorunlu kıldığı düzenlemeleri yapmak, toplumdaki değişikliklere koşut olarak alınan önlemleri güçlendirip geliştirmek amacıyla düzenlemelerde bulunabilir.

Kamu hizmetlerinin aksatılmadan yerine getirilebilmesi için vergi borcunun zamanında ve noksansız ödenmesi gerekir. Vergi yasaları gereklerinin zamanında ve öngörülen kurallara uygun biçimde yerine getirilmesi ve böylece yasaların etkinliğinin sağlanması amacıyla, vergi kaçakçılığı suçlarına ilişkin kısa süreli özgürlüğü bağlayıcı cezaların para cezasına çevrilmesinde, 647 sayılı Yasa hükümlerinden farklı kurallar konulmasında, Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesine aykırılık yoktur.

Kuralın, Anayasa'nın 8. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

İptali istenilen kuralın Anayasa'nın 2., 7. ve 38. maddelerine aykırı bir yönü yoktur.

İtirazın reddi gerekir.

Bu görüşlere Yalçın ACARGÜN katılmamıştır.

VI- SONUÇ

4.1.1961 günlü, 213 sayılı "Vergi Usul Kanunu"nun 4369 sayılı Yasa ile değiştirilen 359. maddesinin (a) bendinin son paragrafının "... sanayi sektöründe çalışan onaltı yaşından büyük işçiler için yürürlükte bulunan asgari ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınır ..." bölümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Yalçın ACARGÜN'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 26.9.2002 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Samia AKBULUT
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Sacit ADALI	Fulya KANTARCIOĞLU
Üye	Üye	Üye
Ertuğrul ERSOY	Tülay TUĞCU	Ahmet AKYALÇIN
Üye		Üye
Enis TUNGA		Mehmet ERTEN

KARŞIOY YAZISI

Anayasa'nın 38. maddesi ile suç ve cezaların yasallığı ilkesi öngörülmüştür. Bu ilke gereği olarak yasakoyucu yasama yetkisini kullanırken Anayasa'nın temel ilkelerine ve ceza hukukunun ana kurallarına bağlı kalmak koşuluyla, hangi eylemlerin suç sayılması, suç sayılan eylemlerin hangi tür durum ve davranışların ağırlaştırıcı veya hafifletici neden olarak kabul edilmesi gerektiğini yasayla belirlemek zorundadır.

İptali istenen kuralla vergi kaçakçılığı nedeniyle hükmolunan hapis cezasının para cezasına çevrilmesinde, hapis cezasının her bir günü için, sanayi sektöründe çalışan onaltı yaşından küçük işçilerin, yürürlükte bulunan asgari ücretin bir aylık brüt tutarının yarısı esas alınacaktır. Bu şekildeki düzenleme ile yürütme tarafından belirlenen asgari ücret ceza tayininde esas alınmaktadır. Oysaki suç ve cezaların yasama organınca ve yasayla belirlenmesi Anayasa'nın 38. maddesinin buyruğu olup bu şekildeki düzenleme ile ceza miktarını belirleme dolaylı yoldan yürütme organınca yapılmaktadır. Bu nedenle iptali istenen Yasa kuralı Anayasa'nın 38. maddesine aykırı olup iptali gerekir. Bu nedenle aksi yönde oluşan çoğunluk görüşüne karşıyım.

Üye
Yalçın ACARGÜN